

## Rovaniemen kaupungin lausunto Lapin hyvinvointialueen palveluverkon muutoksiin (LAPHA/11500/2024)

Rovaniemen kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa Lapin hyvinvointialueen palveluverkkomuutoksista ja lausuu seuraavaa:

Lapin hyvinvointialueen suunnittelemaat muutokset sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkoon Rovaniemen osalta kohdistuvat suunnitelman mukaan merkittävimmin Rovaniemen iäkkääseen väestöön sekä vammaisiin henkilöihin. Palveluiden tarjonnassa ja järjestämisessä on huomioitava Rovaniemen suhteellinen koko. Maakunnan asukkaista Rovaniemellä asuu runsas kolmannes.

Ikääntyneiden ympärivuorokautisen asumispalvelun vähentyessä merkittävästi Rovaniemi pitää ensisijaisen tärkeänä, että ikääntyneiden ja heidän läheistensä arjen turvallisuus ja hyvinvointi turvataan muuttuvassa tilanteessa. Suunnitelmassa todetaan, että Rovaniemellä ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen laskennallinen vähennystarve on 45 paikkaa ja että vähennettävät paikat muutetaan pääosin yhteisöllisen asumisen paikoiksi. Painopisteen siirtyessä suunnitelman mukaisesti kotihoitoon ja yhteisölliseen asumiseen tulee näihin palveluihin resursoida riittävästi ja erityisesti siirtymävaiheen haasteet huomioiden. Asumispalvelujen tuottamisessa tulee huomioida myös yksityiset toimijat.

Palvelurakenteen muutoksessa ennalta ehkäisevän sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävän työn merkitys kasvaa entisestään. Tämä koskee Lapin hyvinvointialueen palveluverkkoa tarkasteltaessa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia väestöryhmiä, joihin kuuluvat sekä vammaiset että ikääntyvät asukkaat. Panostaminen iäkkäiden ja vammaisten ihmisten toimintakyvyn ylläpitoon ja edistämiseen on kannattavaa. Iäkkäiden osalta se parantaa myös heidän edellytyksiään osallistua omaistensa hoivaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan liikkumiskyvyn vaikeudet ennustavat päivittäistoimien vaikeutumista, kaatumisia sekä laitoshoitoon joutumista. Liikkumisvaikeudet kaventavat ihmisen elinpiiriä, aiheuttavat yksinäisyyden tunnetta ja lisäävät palvelujen tarvetta. Kulttuuripalveluiden runsas käyttö taas on yhteydessä parempaan hyvinvointiin, osallisuuteen ja terveyteen. Kulttuurihyvinvointia tulee vahvistaa osana elintapaohjausta. Lapin hyvinvointialueen tulee huomioida nämä valtakunnalliset suositukset osana palveluidensa järjestämistä. Sosiaali- ja terveystalouden tulee tehdä tavoitteellista yhteistyötä kaupungin kanssa tunnustaen esimerkiksi kulttuurihyvinvoinnin ja liikunnan merkitys erityisesti ikääntyneiden ja erityisryhmien toimintakyvyn ylläpitämisessä. Kun sekä kaupungin että hyvinvointialueen palvelut ovat toimivat, myös palvelujen vaikuttavuus ja kustannustehokkuus saavuttavat todennäköisemmin molemmin puolin hyvän tason.

Rovaniemi pitää suunnitelmassa mainittua tavoitetta omais- ja perhehoidon keskuksen perustamisesta tärkeänä. Omais- ja perhehoidon keskuksen tulee perustamisvaiheestaan lähtien tehdä tiivistä yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa ohjatakseen omais- ja perhehoitajia heidän hyvinvointiaan edistävien palveluiden piiriin. Omaishoitajien osalta on tärkeää huomioida myös muiden kuin ikääntyneiden omaishoitajat. Omaishoidettava voi olla myös lapsi, nuori tai työikäinen.

Palveluverkkomuutosten toimeenpanon yhteydessä on välttämätöntä tehdä riittävä vaikutusten arviointi. Kuntalaisten ja eri sidosryhmien osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet on varmistettava toimeenpanon suunnittelussa.